

Tako se je končal velepomembni 18. dan oktobra 1868. leta in (ob 4 $\frac{1}{2}$ uri) prvi tabor Slovencev goriških. Resolucije taborove, vse enoglasno sprejete, pojdejo po ustavni poti, kamor imajo iti. Naj se pa rešijo kakor hočejo, vtis, ki ga je tabor v srcih in spominu deležnikov zapustil, je neizbrisljiv, in dogodek ta sam na sebi in zlasti po okoliščinah, ktere so ga spremljale, ne gledé na sklepe, je tako važen in impozanten, da bo svojo moč v mnogih ozirih gotovo krepko in zdatno izkazoval. Slovenski narod na Goriškem je dokazal določno in sijajno, kakor še nikoli poprej, da je, in da vé, da je, in prisilil vlado pa tudi najhujše nasprotnike svoje, da morajo vzeti na znanje to resnico, ter vsaj resno premišljevatí zahtevanja Slovencev.

Ozir v pretekle čase.

Kranjci pod Francozom.

Dobro je, ako se včasih spominjamo, kar je bilo.

Unidan „Novice“ od 1848. l. prebiraje zadeli smo na sledeči članek Višnjagorskega. Lepo prosim sl. vredništvo, naj ga sedanjim našim bralcem pod prislovico „et meminisse juvat“ v spomin dá, ker to, kar je pod Francozom bilo, pa je s Francozom spet prešlo, se je nekako povrnilo dandanes. Članek Višnjagorskega se glasi tako-le:

„Znano je, da je bila kranjska dežela pod francosko oblastjo od leta 1809. do 1813. leta. Hude in dolge vojske so bile s Francozi, kteri niso pokoja dali, da so več dežel avstrijskemu cesarju pobrali. Ko je bil 1809. leta za nekaj časa mir storjen, so morali Avstrijanci prepustiti Francozom kranjsko deželo vso, nekoliko hrvaške in nekoliko koroške dežele. Ž njim je bila zedinjena tržaška okolica, Istria in Dalmacija, in vsem tem deželam vkup so rekli „Ilirija.“ Ilirske dežele niso bile prištete sosednemu laškemu kraljestvu, ampak združene so bile naravnost s francoskim cesarstvom; zato so bile vse naprave enake navadam na Francozkem vtrjenim.

Namesti kantonskih gospósk so bile mērije, in vsak mēr je imel obilo oblasti. To se Kranjcem ni nič čudno zdelo, ampak še le takrat so jeli plašno gledati, ko je prišlo povelje, da bodo mēri ženine in neveste oklicavali in jih tudi poročevali. Vsak ženin in vsaka nevesta sta mogla najprvo oglašiti se mēru, da je naredil ženitno pismo in zapisal tudi oklice. Tri nedelje zaporedoma so bili potem oklicani pri mēriji. Ob napovedani uri je bilo ljudem s trobentnim glasom oznanjeno, da bo mēr oklicaval. Ko se je ljudi našlo pred mērijo (radovednežev se nikoli ni manjkalo), je mēr srednje okno svojega stanovanja odprl in glasno oklice bral. Po končanih oklicih sta morala ženin in nevesta s pričami vred h poroki priti. Mēr ju je po francoskih postavah poročal; bila sta potem mož in žena. Če sta hotela v cerkvi se dati poročiti po zapovedi katoliške cerkve, je bilo prav; če pa ne, vendar sta bila po francoski šegi zakonska. Vsak je storil prostovoljno kakor se mu je zdelo. Kranjcem na čast vendar moramo reči, da ga skoraj ni bilo na Kranjskem nobenega ženina in nobene neveste, ki bi bil samo z mērovo poroko zadovoljen, ampak vsi zakonoželjni so se dali tudi v cerkvi oklicati in poročiti.

Zoperno je bilo Kranjcem tudi to, kar je francosko vladarstvo ostro zapovedovalo, da so morali vsako novorojeno dete najprvo nesti k mēru, ki je otroka ogledal in ga v rodne bukve zapisal. Po tem še le so smeli otroka v cerkev h krsti nesti! — Še hujše je žalilo Kranjce, ker so bili od nekaj radi bogoslužni, da so

Francozje skoraj vse zapovedane praznike ovrgli in jih v delavnike spremenili. Sami Sveti dan, vnebovohod J. K. in Véliki Šmaren so ostali. Praznik sv. Rešnjega telesa so Kranjci posebno pogrešali, ker so bili vajeni tisti praznik vsako leto s častitljivimi procesijami obhajati, — bil je pa pod Francozom takrat delaven dan. Delati vendar tisti dan se nobeden ni predrznil na Kranjskem. — Posebno čudno je bilo, kadar je bila kakošna očitna božja služba od deželskih gospósk zapovedana. Prišli so k maši vsi oblastniki s poglavarjem vred, kteri so zraven sebe veliko vojakov v cerkev pripeljali, da so jim z orožjem v rokah straža bili. Zraven je bilo vselej več bobnarjev, ki so pri povzdigovanji na vso moč bobnali v cerkvi, da se je vse treslo, kar je posebno prvokrat vse ljudi splašilo. Hvala Bogú, da ne slišimo več tacega ropotanja po naših cerkvah.“

Dopisi.

Iz Trsta 1. nov. — Že od 1848. leta je malo po malo laška stranka mestne županije delala na to, da bi pollaščila tudi okolico, s katero je združena. Zdaj pa ta stranka misli, da je prišel ugodni čas za to, da laščina objame Slovence v okolici in jih na srce svoje pritisne tako močno, da — slovenščino zaduši. „Ako hočeš narodnost uničiti, zastavi sekiro na šole in po njej bode!“ — to je že stara prislovica, katero pozná tudi predrzna lahonska stranka v Trstu, kajti postavila je po slovenskih vaséh večidel nove učitelje, Slovence po krvi, al sicer zveste služabnike svojim gospodom, in še tem „svojim“ je nalogo dala, da v 2 letih morajo laščino znati; vzela pa je službo vsem učiteljem, ki so bili znani národní možje; po tej taktiki je g. Piano, učitelj pri sv. Ivanu in vrednik „Primorca“ — in neki brez pokojnine — ob službo! Za blagor svojega naroda skrbni župani tacega silovitega pritiska niso mogli in niso smeli brez ugovora strpeti; stopili so 22. oktobra skupaj in sklenili protest zoper to silstvo, kterega jih ima varovati tudi §. 19. osnovne postave, ki ne pripušča, da bi se kteremu avstrijskemu narodu zadavila narodnost. Vrli župani niso — in to je pravo — ne za trenutek zapustili postavne poti, ampak drže se le ustavnih sredstev, obrnili so se tedaj s temeljito prošnjo do c. kr. deželnega poglavarstva, naj ne potrdi okolici slovenski pogubivnega mestnega sklepa, ker so sicer prisiljeni, da svojih otrok ne pošiljajo v šolo z vsiljenimi učitelji in bi se morali sami družih učiteljev oskrbeti; to pa bi bili jim veliki stroški, ki bi jih morali še povrh tistih davkov plačevati, ki jih že zdaj plačujejo v mestno denarnico. A to nikakor ne more biti; zato so v taki sili sklenili, naj se loči okolica od mesta in se združi v posebno županijo, kar ni niti zoper občinsko postavo niti zoper državne postave. Domoljubni župani vidijo sicer, da ta ločitev od mesta utegne imeti marsikako materialno škodo za okolico; al pod takim duševnim jarmom jej nikakor ni mogoče obstati! Živahna razprava je bila v isti seji o tem: ali naj se peticija izroči c. k. deželnemu poglavarstvu (to misel je g. Nabergoj zastopal) ali pa kar naravnost Njih Velič. cesarju nese po posebni deputaciji na Dunaj; ta predlog je g. Primožič zagovarjal. — C. k. dež. poglavarstvo je med tem nove učitelje potrdilo, rekši, da so — sposobni; zastran prošnje okoličanov pa je zahtevalo razjasnila od mestne gospóske. Kakošno bode to, lahko vsak ugane! Vkljub vsemu temu nadjamo se, da naposled zmaga pravica in resnica, za katero se tako junáško, a na postavni poti (in to je zatega denarja

vredno) bojujejo rodoljubi okoličani. Slava jim! — Slišali smo tudi, da je zastava z belo-modro-rdečo barvo okolici prepovedana, češ, da je — ruska! Mi vprašamo prepovednike: ali poznajo oni ruske barve? ali je mar tudi Rus govoril iz presvitlega cesarja Ferdinanda, ko je ob nastopu vlade 1836. leta Kranjcem dal deželni grb z belo-modro-rdečo barvo?!

Iz okolice tržaške — piše „Domovina“: V Barkoli se je 7. oktobra odprla čitalnica. Udeležilo se je te veselice kakih 500 oseb; pevskih zborov je bilo troje; rojanski je bil prišel z narodno zastavo. Zarad tega in zarad Bog si ga vedi česa, kar je od mestne gosposke poslani komisar g. Bratič (kteri slovenski dobro ne zná) v govorih zavohal, se je neki pričela sodnijska preiskava, v katero pravijo, da je zapleten tudi g. Cegnar, ki je drugi ali prav za prav — razun začetnega govora predsednikovega — edini govor imel.“

Iz Beljaka na Koroškem. †. (Občni zbor učiteljskega društva.) 22. oktobra je bil tukaj občni zbor koroškega učiteljskega društva. Zbralo se je v lepi dvorani Wankov-i okoli 60 učiteljev, ki so zborovali o sledečih točkah: 1. Kaj je na korist in v napredek našemu učiteljskemu društvu? 2. Ali naše šolske knjige zadostujejo svojemu namenu ali ne, kako naj se popravijo? 3. Kaj zahteva telovadba v ljudski šoli in kako naj se osnuje? Zbor je s pozdravom začel gosp. predsednik Šolc, glavne šole učitelj v Beljaku, in na to sporočuje tajnik o društvenem delovanju. Na to poprime o prvi točki učitelj g. Benedikter iz Radentheina besedo; on navdušuje učitelje k marljivejšemu delovanju za društvo med ljudstvom in konečno nasvetuje, naj se ustanovijo v vsakem okraju podružnice koroškega učiteljskega društva, kakoršnih je že več. (Dobro!) Dalje govori o tej točki še glavne šole učitelj iz Vélikovca g. Jan. Zima. On pravi, naj se udje srčno združijo, naj svoje skušnje na šolskem polju v društvenem časniku opisujejo in sploh naj to storijo o pedagogiki in didaktiki, pa tudi o domovinskih zadevah, povesti itd. Po vsem tem se bomo tudi izurjevali. Dalje naj vsak učitelj v svoji občini ustanovi knjižnice za šolsko mladino in odrašeno ljudstvo, da tako narodu damo v roke boljše knjig, ktere mu koristijo. (Dobro!) O šolskih knjigah ali berilih govori učitelj g. Seper iz Št. Ruperta, potem glavne šole učitelj g. Pepevnik in za njim vodja celovške normalke g. J. Beniš. Marsiktere slabosti in pomanjkljivosti so se na dan spravile, vendar se dajo po skrbi učiteljev odpraviti ali saj na bolje obrniti. — O telovadbi je govoril učitelj telovadbe iz Celovca g. Meinhart in marsikaj razjasnil tudi praktično. — Konec zboru je bil ob 1. popoldne. Prihodnji glavni zbor bo prvo sredo po véliki noči v Celovcu. Da se zopet zdravi vidimo!

Iz Postojne 1. nov. — (Cel kup „Tagblattovih“ laži.) Čuli smo, da je nekdo v „Laibacher Tagblatt“ poslal zabavljivi članek; al ni se nam zdelo vredno s tacim časopisom pečati se. Ker so nam pa prijatelji bolj na tanko razodevali lažnjivo pisarijo, smo vendar nemškutarski list v roke vzeli, in da ne bi kdo rekel, da molčé laži odobrujemo, hočemo „Tagblattovo“ pisarijo na rešeto djati.

Na tabor v Šempas sta šla iz Postojne dva domorodca (ne samo eden), al šlo bi jih bilo gotovo veliko, ako bi ne bil drugi dan (19. oktobra t. l.) v Postojni največi sejm, h kteremu bi se ne bili mogli o pravem času vrniti; nekoliko je pa tudi to motilo, da so vabila za železnico le-sèm prepozno došla, ker še zadnji večer pred taborom se na tukajšnjem kolodvoru vedelo ni, da je vožnina po železnici za taborce nižana na polovico. Patronom „Tagblattovim“ moramo

že to grenko novico povedati, da se na Notranjskem narodna zavest čedalje bolj oživlja in da so policisti „Tagblattovi“ veliko prepozno vstali, da bi mogli plamen za narodne pravice s „koltrom nemškutarije“ zadušiti. Kako pa poštenei nemški možje mislijo o gibanji Slovencev, naj „Tagblatt-u“, ki kakor „Vogel Strauss“ svojo glavo vtikuje med nogé, da ne vidi, kar se godí po svetu, iz 43. zvezka dunajskega časnika „Reform“ predstavimo to-le: „Slovenski tabor, kterega je imelo 18. dne t. m. tisočero ljudi pri Šempasu blizo Gorice, je spomina vredno znamenje rasteče imenitnosti jugoslovanskega gibanja. Časnik „Zukunft“ je prav dobro povedal, da od Slovencev rodú slovanskega, proti kteremu so se Nemci, Italijani in Magjari več sto let že bojevali, marsikteri etnograf (rodoslovec) že nič vedel ni, ali vsaj je kazal, kakor da bi od njih nič ne vedel, in danes jih vidimo, kako v vseh deželah, v kterih prebivajo ali sami ali vkupno z drugimi narodnostmi, v polni zavesti in z vso močjo zahtevajo svoje pravice. V Gorici, ktera je bila sploh šteta k laškemu svetu, skleplje v očitnem zboru osem tisuč Slovencev, da bodo po vseh postavnih potih za to delali, da se Slovenci zedinijo v eno kronovino z enim samim deželnim zborom. To je misel, ktera se mnogim zdi predrzna in nezvršljiva; toda izgovorjena je, in gotovo nam je pričakovati, da jo bomo videli rasti in od leta na leto čvrstejšo do zvršenja. Zgodilo se je, — slovenski rod je v poslednjih letih resnično čudovito napredoval, dasiravno je razkropljen po peterih deželah in ima mnogo velicij težav premagovati.“ — Tako piše v politiki davno izurjeni glasoviti „Reformist“ na Dunaji, ki ni Slovan, toda resnico razgláša nezakrito.

Nasproti tacemu možaku blede ubogi ljubljanski Takblatovič, da so „ljudje nejevoljni, ker se ima iz postojnske šole odpraviti nemški nauk.“ Ni res, da bi bilo o tem kaj nejevolje tukaj, — ni res, da bi kdo mislil nemščino odpraviti, — ni res, da bi se število šolarjev v Postojni zmanjševalo, kajti v letu 1867 jih je bilo čez 350, v letu 1833. pa še ne 220, — ni res, da bi iz družih dežel manj šolarjev sem prihajalo, ker iz krajev zunaj Kranjskega jih je letos 17 v postojnsko šolo poslanih, in od teh sta došla dva s posebnim namenom, da se učita slovenščine, — ni res, da bi Postojna morala oddajati učence v Idrijo, kajti samo en šolarček je bil leta 1867. prestavljen tje za to, ker je njegov oče službo v Postojni zapustil in drugo dobil v Idriji, — ni res, da bi se otroci v idrijski glavni šoli sploh nemščine bolje učili, nego v postojnski, ker v onej je odločenih 28 ur, v tej pa 33 ur na teden za nemščino. — Nasproti pa je resnično, da je taista šola, v kteri se je „Tagblattov“ dopisnik iz Postojne takrat nemško učil, ko so na šolarje še dolge jezike in polena obešali, za nemški nauk stokrat slabeja bila, ko sedanja postojnska, ker tukaj bi gotovo moral klečati, ako bi tako nemško pisal, kakor obžalovani naš nasprotnik.*)

Njegovih neslanih in ostudnih laži pa še ni konca, kajti laž je tudi, da je mladi c. k. uradnik ustanovil čitalnico v Postojni, ampak začetniki so jej bili štirje domorodci, kterih nobeden nima cesarske službe, in laž je, da bi se dalo na malo veljavo slovenstva po tem soditi, koliko slovenskih popisov postojnske jame se je pri tukajšnjem shodu o binkošti poprodalo, ker dobro vemo, in tudi lepi „Tagblattov“ pajdaš to vé, da je mnogo Čehov, Hrvatov in družih Slovanov takrat popraševalo po slovenskih onih knjigah, toda bilo

*) Piše na pr. v omenjenem članku: „wornach der deutsche Unterricht aus der Volksschule gänzlich verbannt und dadurch doch total verkümmert werden soll.“ (!!) Kakošen sad nemške kulture!

jih ni nikjer! Kje so knjižice tičale? kdo je pomanjkanja kriv? *) Ni čuda, da slednjič tak „domoljub“, kakoršen je naš Takblatovič, tukajšnji čitalnici želi in smešno prerokuje pogin. Toda tudi o tem je in bode lažnik. Ker pa stvar obrača, kakor da bi bila slovenska čitalnica stopila na mesto nemške glavne šole, prašamo znanega mómaka Takblatoviča: je mar čitalnica pripomogla, da je lani sl. ministerstvo bogočastja in nauka ukazalo, da morajo tukajšnje soseske vsakakor preskrbeti pripomočkov, s katerimi bi one same to šolo vardevale, in da vsakakor se mora ustaviti vsako plačevanje iz deželne zaloge normalnih šol za šolo postojnsko? Očitno je, da uboge tukajšnje soseske ne premorejo toliko, da bi zdrževale normalno v Postojni. Ako bi se tedaj stara c. kr. glavna okrajna šola v Postojni resnično prestvarila v vaško trivialno šolo — Postojna in bližnica se bo vedela komu zahvaliti.

Toliko iz Postojne v dokaz tega, ker nam je unidan pošten Nemec rekel, da se bode kmalu mógla premija dati: „Ein Königreich für eine Wahrheit im „Tagblatt!“

Iz Trebovlj 30. okt. — Prav živo se giblje svet ne le samo na Španskem, ampak tudi med nami. Prekasno teka kri po žilah, na zrak hoče priti iz svojih tesnih žlebov, toraj slišimo in beremo od premnogih tepežev in bojev. Preteklo nedeljo so v Trebovljah fantje nekega knapa tako grdo potolkli, da je celó vranca v njem pretrgana bila, — v Zagorji so poštenega likeba ubili, — pri Šentpavlu v Šavinski dolini jih je šest do smrti ranjenih bilo. Časnikarji pišejo, da novo vino tako razsaja; al temu ni po vse tako. Čisto kaj družega daja mnogokrat ljudem divji pogum. Pogosto namreč slišimo srditeže reči: „kaj pa, če že koga ubijem, — kake dve leti bom zaprt, pa je ven!“ — —

Iz Ribnice 1. nov. J. R. — Prihodnjo nedeljo bo tukaj blagoslovljenje nove veličastne farne cerkve in vpeljevanje novega visokočast. gosp. dekana Martina Skubeca, ktereга smo 16. oktobra lepo sprejeli, kakor se spodobi visoke časti vrednemu gospodu. — Nadjamo se, ako bo lepo vreme, mnogo ljudstva k tej lepi slovesnosti.

Iz Brezovice poleg Ljubljane 1. nov. — Z radostnim srcem morem reči, da se tudi v našem žalostnem, močvirnem kraju čedalje bolj izbuja národna zavest. Ljudstvo se je zdramilo; ono spoznava, koliko veljajo národne pravice, ktere bi nam morala vlada že davno podeliti, a ne čakati, da morajo deželni zbori skor bi rekel, beračiti za-nje. Ljuba naša Avstrija ima veliko dolgov, a najmanjši ni ta, da dosihmal ni še dala, kar vsacemu narodu po božji in naravni pravici gré. Pogumni branitelji narodnih naših pravic v deželnem našem zboru lahko se prepričajo, da narod stoji za njimi, ako se tudi pri nas napravi ljudski shod (tabor), ki ga želimo. Potem bi tudi vlada videla, ali je res to, kar naši poslanci trdijo, ali uno, kar Dežman in Kromer kričita. Da sém ter tjé kdo vleče ž njima, ni čuda; saj vsak ne gleda na to, kar je potreba narodu, ampak marsikteremu le to veljá, kar se njegovi glavi sanja! Tak pa se ne more pritožiti, ako sliši kako grenko. Tako se tudi pri nas čujejo mnogoteri glasovi nezadovoljnosti proti ne dolgo tukaj naseljenemu in tujemu življu udanemu županu. To pa je celó naravno; saj se prerad prička z možmi, kateri bolje poznajo posamesne naše razmere nego gosp. župan. Ni čuda tedaj, da če ga velikokrat domači možje prav

odkritosrčno zavrnejo. Prihodnost bode tudi kazala, kdo bo župan, ali on ali kdo drug. Ker se naš župan rad v govore meša, ki bi se mu ne bilo treba, bi mu pač svetovali, naj pred vsem pometa pred lastnim pragom! Za danes bašta; zdaj pa še nekaj o letini: ajda je bila le na mahu polna, kjer je prerana slana ni pomorila. Tudi zelje je bilo na mahu veliko lepše nego na drugem suhem polji, kjer so ga, ako so bili zelniki blizu hiš, gosenice požrle. Prosá in turšice se je tudi dosti pridelalo, le krompir ni posebno debel in zeló gnjije. Največ se je nakosilo mrve vsake baže, dobre pa tudi slabe.

Iz Ljubljane. (Odbor kmetijske družbe) je imel v nedeljo sejo, v kateri je sklenil, kaj da pride v obravnavo v občnem zboru kmetijske družbe, ki bode 24. dne tega meseca. Program je natisnjen v današnjem „Oglasniku.“ — Gosp. Mah iz Zlatenika je poslal družbi 4000 jajčic tistih svilnih (židnih) gosenic, ktere iz hrastovega perja delajo svilo, da jih razdeli med svilorejce, ki se želé poprijeti te nove reje; gosp. Mah pa je tudi na tanko popisal, kako ravnati s temi svilorejki, in družbo prosil, naj ta poduk razglasi v slovenskem in nemškem jeziku. Odbor je naprosil vredništvo, naj važno to stvar razglasijo tudi „Novice.“ Bralci naši nahajajo v današnjem listu začetek tega poduka. — Gospoda dr. Costa in J. Seunig gresta v soboto na Dunaj v kmetijski zbor.

— („Kranjski vrtnar“, ki ga je spisal naš rojak gosp. Franc Pirca, zdaj misijonar v Ameriki, in ga je pomnoženega in s podobami razjasnenega po dr. Orlu izdala kmetijska družba kranjska, pride v Ameriki v angleškem in nemškem jeziku na svetlo.) To častno novico naznanjamo iz pisma, ki ga je te dni predsednik kmetijske družbe g. Trpinec prejel od prečastitega gosp. Pirca iz Amerike. V tem pismu se neutrudljivi starček zahvaluje za darove, ki mu jih je gosp. predsednik poslal v Ameriko, namreč za nekatere knjige, med katerimi so mu posebno dobro došle dr. Bleiweisove „zgodovinske črtice kmetijske družbe kranjske“, — za svetinjo, stoletnici naše družbe v spomin kovano; vse to — pravi — ga veselo spominja na najlepši čas njegovega življenja, ko je bil še delaven ud naši družbi in je z naukom sadjereje tudi nekoliko koristil ljubi domovini svoji; prav hvaležnega srca potrjuje tudi sprejem velikega kupa sadnih pešek, ki mu jih je gosp. predsednik poslal; vsejal jih je v veliko drevesnico in iz divjakov bode „divjakom“ cepil žlahen sad in drevesica bode razposlal po svojih ameriškanskih okrajinah. „Ne vém sicer — pravi ljubeznjivi starček — ali mi bode to se po sreči izšlo, ker težko je služiti dvema gospodarjema; vendar Božja pomoč in Vaš lep izgled, visokočastiti prijatelj, mi daje moč, da storim eno, a ne opustim družega.“ In po vsem tem naznanja zanimivo novico, da že lani je z gosp. Remsey-em, bivšem guvernerjem v St. Pavlu in sedaj jako marljivim senatorjem, se razgovarjal o sadjereji kranjski, kako se je malo po malo začela in kako zdaj čvrsto napreduje, „in pri tej priliki — pravi — me je prosil, naj mu „kranjskega vrtnarja“ v angleški in nemški jezik predstavim, da ga dá natisniti in v obilih iztisih po državi Minisoti razpošlje, da se povzdigne v teh deželah sadjereja, o kateri, če tudi je zemlja vsa pripravna, še zdaj ne sledú ne tirú ni. Nemška prestava se že tiska, angležka pa tudi pride kmalu v natis — in ker sem dobil sadnih pešek po Vas, morete, visokočastiti prijatelj, ponašati se, da ste pomogli sadjereji celó v Ameriki na nože, in da „kranjski vrtnar“ bode širil nauk sadjereje po ameriškanskih planjavah.“ — Take novice gotovo bodo razveselile vsacega naših poštenih rodoljubov.

*) Glej „Triglav“ ove dôbe. I opet to je dokaz nemškutarske — ljubavi! Pis.

— Deželno predsedništvo je dobilo sporočilo, da Njegovo Veličanstvo cesar blagovoli sprejeti deputacijo kranjskega deželnega zbora o zadevah železnice.

— Zbor mnogih gospá in gospodičin je sklenil, da se spet letos hočejo lotiti izdelovanja zimske obleke za uboge šolske otroke. Gotovo stopi v kolo gori omenjenih delalnih gospá in gospodičin še več drugih. Ker so po takem milosrčne roké zagotovljene dobrotljivemu namenu, zato je treba zdaj le denarne podpore, da se kupi blaga za oblačila. Kakor so se že 3 leta nabrali potrebni doneski, tako se more gotovo to pričakovati tudi letos; saj le predobro vémo, da je čedalje več siromaštva v Ljubljani, in da so še posebne milosti vredni pridni šolski otroci. Svetli knezoškof so odprli že milostljive svoje roke in podarili v ta namen 40 gld. Ker pa dvakrat dá, kdor hitro dá, prosi odbor vljudno, naj še veliko dobrotnikov in dobrotnic pomaga blagemu početju.

— Popoldne in zvečer na praznik vseh Svetnikov je bilo pokopališče naše v krasen vrt spremenjeno in polno pobožnih ljudi, ki so obiskovali grobe svojih. „Sokolci“ so peli na gomili rajncih svojih družbenikov primerne pesmi; tudi Vodnika smo se spominjali in drugih rodoljubov.

— Odbor društva za brambo narodnih pravic je imel pod predsedništvom dr. Jan. Bleiweisa že več sej, v katerih je izvrševal naloge v prvem občnem zboru sprejete; sprejel je tudi 70 novih udov, katerih se čedalje več oglašuje narodnemu društvu. Saj je namen domovini važen in mesečni donesek, ki ga plačuje ud, se le po krajcarjih šteje. V poslednji seji je ustanovil naslednji program za prihodnji občni zbor: 1. Sporočilo odborovo. 2. Nasveta odborova: a) društvu naj se pridene ime „Slovenija“, b) nabira doneskov za Vodnikov spominek se nadaljuje. 3. Nasveti posamesnih udov.

Družbenike tukajšne in unanje vljudno vabi v zbor, kateri bode prihodnji pondeljek 9. dan t. m. v dvorani čitalnični ob 7. uri zvečer. Odbor.

— (Prva zimska „beseda“ v čitalnici naši) je prihodnjo nedeljo, 8. dan t. m. Prvi del „besede“ je muzikalno-instrumentalni: moški zbor poje „Strunam“ od Kam. Mašek-a in „Junakove sanje“ od K. Slavik-a; vmes pride tercet za dva tenorja in bas z glasovirom, in pa koncert za flavto z glasovirom, v katerem bomo prvikrat slišali kapelnika mestne godbe gosp. Wahl-a. Drugi del je glediščina igra dramatičnega društva „Domači prepir“. — Začetek je ob 7. uri zvečer. Odbor čitalničin vljudno vabi svoje tukajšne in unanje ude k tej veselici.

— Kako zelo se je „Tagblatt-u“ na jetra vlegla „Triglavova“ fotografija pod naslovom „Ein Pionnier des Deutschthums in Krain“, kazal je s tem, da je cel voden članek iz sebe dal pod naslovom „die böse deutsche Presse.“

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Silen hrup tudi po časnikih tujih so delale in še neprenehoma delajo besede, ki jih je državni kancelar Beust govoril v odboru dunajskega državnega zbora, kateri se zdaj posvetuje o novi rekrutni postavi. Vojni minister zahteva namreč za prihodnji čas 800.000 vojakov za redovno armado. Ta številka je osupnila vsacega silno, kdor pomisli, da tolike vojske ni Avstrija še nikoli imela, kar svet stoji — da francoska vlada brez narodne straže mora za prihodnji čas nabrati le 600.000 vojakov in čez 9 let še le 750.000, —

in da severno-nemške države pod vodstvom pruskim imajo le 455.000 bojnih vojakov in 120.000 namestnih, 200.000 pa brambovcev. Čemu tedaj toliko silna armada, ker naš državni denarni stan ne zmore toliko stroškov? — vprašuje po pravici vsak; al baron Beust je dal na to vprašanje odgovor ta, da so homatije zdaj po svetu take, da mora Avstrija močna biti, da se zdrži mir, ali če se začne vojska, da je za-njo pripravljena. Vse kaže očitno na to, da se bota Francoz in Prus sprijela; v tem hipu pa utegne Rus vmes seči, in zdajci bo tudi Avstrija prisiljena na bojišče iti. V diplomatični „pratiki“ stoji tedaj za prihodnje leto zelo oblačno vreme, kajti to je gotovo, da tako nepremakljivo zahtevanje 800.000 vojakov ni brez tehtnih vzrokov. Zato pa vlada še tudi to zahteva, naj državni zbor se podviza, da novo rekrutno postavo zgotoví do 12. dne t. m., ko bode zborovanje državnega zbora prenehalo in se zborovanje delegacij v Peštu začelo. Ker pa nova postava, po kateri bode vsak moral puško nositi ob svojem času, globoko sega v razmere vsake rodovine, zato se ne more na vrat na nos dovršiti, in odbor je zelo nevoljen, da ministri tako silno tiščé, da bi morala gotova biti do 12. novembra. To je nemogoče, ker dotistihmal bode komaj odbor svoje delo dovršil. Spet pa so ogerski ministri, ki v to naglico tiščijo, kajti meseca decembra so nove volitve poslancev za deželni zbor ogerski, in ogerske ministre je strah, da ne bi druga večina prišla v zbor, dokler rekrutna postava še ni potrjena, ktera je sedanji ogerski vladi po volji, drugi pa morebiti ne bode. Ustavni odbor je potrdil odsekov nasvete gledé potrjenja izjemnega stanja na Českem. Graholski je naznanil poseben nasvet. Gosposka zbornica je imela 31. oktobra svojo prvo sejo. Le malo gospodov se je sešlo. Škofov ni bilo.

— Nadžupan pl. Szentkiraly v Peštu se je odpovedal županstvu, ker je prišel v sodniško preiskavo. Mestni odbor, ko se je po tej preiskavi pokazalo, da sodnija ni našla nič krivičnega nad nadžupanom, je 29. dne u. m. deputacijo do njega poslal s prošnjo, naj ostane še župan in ne misli, da odbor nima zaupanja do njega. Szentkiraly se deputaciji z malo besedami zahvaljuje za njeno prijaznost, a reče, da ostane pri odpovedi. — Tudi še kje drugod se primeri, da župana denejo v preiskavo, — a ni povsod peštanskega mestnega odbora!

Listnica vredništva. Gosp. F. Z. v Goz... Hvala. O igri odgovori pismeno predsedništvo dram. društva. — Gosp. Domor. na Brez..... Dobro nam došlo.

Žitna cena

v Ljubljani 31. oktobra 1868.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 30 — banaške 5 fl. 34. — turšice 3 fl. 20. — soršice 3 fl. 60. — rži 3 fl. —. — ječmena 2 fl. 40. — prosa 2 fl. 40. — ajde 2 fl. 40. — ovsa 1 fl. 70 — Krompir 1 fl. —.

Kursi na Dunaji 3. novembra.

5% metaliki 58 fl. 15 kr. Ažijo srebra 113 fl. 75 kr.
Narodno posojilo 62 fl. 90 kr. Cekini 5 fl. 49 kr.

Loterijske srečke:

V Trstu 28. okt. 1868: **3. 79. 18. 66. 77.**
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 11. novembra 1868.

V Gradcu } 21. oktobra 1868: **57. 59. 89. 34. 20.**
na Dunaji } **3. 45. 70. 88. 69.**
Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 4. novembra.